

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการดำรงอยู่
และการเสื่อมสลายของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย :
กรณีศึกษาหมู่บ้านไทยวน ตำบลดอนแร่ จังหวัดราชบุรี

นายวิรัตน์ พงษ์ทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาามนุษยวิทยามหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-701-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16456356

THE IMPACT OF SOCIAL AND CULTURAL CHANGE ON THE EXISTENCE
AND DECLINE OF THAI FOLK ART & CRAFT :
A CASE STUDY OF TAI-YUAN VILLAGE IN TAMBOON DON-RAE ,
RATCHABURI PROVINCE

MR. WIRAT PONGTHONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Sociology and Anthropology
Graduate School
Chulalongkorn University
1995

ISBN 974-632-701-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการ
ดำรงอยู่และการเสื่อมสลายของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย :
กรณีศึกษาหมู่บ้านไทยวน ตำบลดอนแร่ จังหวัดราชบุรี
โดย   นายวิรัตน์ พงษ์ทอง
ภาควิชา   สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมิ ฐ...

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

สุพิชรา สุภาพ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สุพิชรา สุภาพ)

งามพิศ สัตย์สงวน..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน)

นิเทศ ดินณะกุล..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ ดินณะกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิรัตน์ พงษ์ทอง : การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการค้าร้องอยู่และ
การเสื่อมสลายของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย : กรณีศึกษาหมู่บ้านไทยวน ตำบลคอนแร่
จังหวัดราชบุรี (THE IMPACT OF SOCIAL AND CULTURAL CHANGE ON THE
EXISTENCE AND DECLINE OF THAI FOLK ART & CRAFT : A CASE STUDY OF
THAI-YUAN VILLAGE IN TAMBON DON-RAE, RATCHABURI PROVINCE)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.ดร.งามพิศ สัตย์สงวน, 116 หน้า ISBN 974-632-701-1

การศึกษาเรื่องศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านไทย โดยใช้วิธีทางมานุษยวิทยา อธิบายบทบาทหน้าที่
ประโยชน์ใช้สอยและคุณค่าต่าง ๆ ที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนกระบวนการเปลี่ยนแปลง
ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย โดยเลือกบ้านคอนแร่ จังหวัดราชบุรี
เป็นตัวอย่างในการศึกษา

สาเหตุของการเสื่อมสลายของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเนื่องจาก

1. การพัฒนาจากส่วนกลาง ที่นำความทันสมัยไปสู่ชนบท
2. การเข้ามาแทนที่ของสินค้าจากโรงงานอุตสาหกรรม
3. ชนคณวัตตุดิบที่มีอยู่ในธรรมชาติ
4. การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากสังคมเกษตรไปสู่สังคมอุตสาหกรรม

สาเหตุของการค้าร้องอยู่ของศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเนื่องจาก

1. การส่งเสริมให้ผลิตเป็นสินค้า โดยโครงการพัฒนาต่าง ๆ จากส่วนกลาง
2. ค่านิยมของสังคม เมืองที่นิยมเก็บสะสมเป็นศิลปวัตถุที่มีค่าหายาก
3. ผลิตเพื่อหารายได้ เสริมให้กับครอบครัว

ภาควิชา ..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
สาขาวิชา ..... มานุษยวิทยา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อผู้พิมพ์ วิรัตน์ พงษ์ทอง
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา อ.ป. ร.ร.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

C331635 : MAJOR SOCIOLOGY AND ANTHROPOLOGY

KEY WORD: CHANGE/THAI FOLK ART & CRAFT/TAI-YUAN/RATCHABURI

WIRAT PONGTHONG : THE IMPACT OF SOCIAL AND CULTURAL CHANGE ON THE EXISTENCE AND DECLINE OF THAI FOLK ART & CRAFT : A CASE STUDY OF TAI-YUAN VILLAGE IN TAMBON DON-RAE, RATCHABURI PROVINCE : THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.NGAMPIT SATSANGUAN. 116 PP. ISBN 974-632-701-1

The purpose of the research is to study the Thai folk art and craft by using anthropological methodology to explain the role, function and value that effected to rural society and culture as well as the impact of social and cultural changes to Thai folk art and craft by using Ban Don-Rae, Ratchaburi province as the case study.

The sources of decline of Thai folk art and craft are as follows :

1. The development from urban area bring modernization to rural area.
2. Using factory production replacing Thai folk art and craft.
3. Lack of raw materials from natural resources.
4. Changing the way of living from agricultural society to industrial society.

The sources of existence of Thai folk art and craft are as follows :

1. Encouraging to produce Thai folk art and craft as commercial products from various development project in central area.
2. People from urban society would like to collect Thai folk art and craft as old and valuable items.
3. Give supplementary income for the Family.

ภาควิชา..... สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา.....

สาขาวิชา..... มานุษยวิทยา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..... วิวัฒน์ พงษ์ทวย.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... ๑/พ ๙๙๙.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่าน
ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาตลอด และเนื่องจากทุนการ
วิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณ
มา ณ ที่นี้ด้วย.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1. บทนำ	1
2. กลุ่มชาติพันธุ์ไทยวน	48
3. สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	53
4. ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน	63
5. บทวิเคราะห์	99
6. สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ	107
รายการอ้างอิง	112
ประวัติผู้เขียน	116